

Commissiedebat Kernenergie - 12 februari 2025

De groei van elektriciteit uit zon en wind is duizelingwekkend. In 2024 was 54% van de elektriciteit in Nederland al hernieuwbaar en volgens de Klimaat en Energieverkenning (KEV) groeit dat door naar 70% in 2030. Naast een CO₂-vrije oplossing voor die laatste 30% is elektrificatie dringend nodig. Elektriciteit vormt immers maar 20% van de totale energievraag. Het kabinet heeft de wens om meer kernenergie te ontwikkelen. De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) pleit voor techniekneutraal beleid, gekoppeld aan elektrificatie. Extra overheidssteun voor de realisatie van kerncentrales zou zo techniekneutraal moeten worden ingezet, zodat een gelijk speelveld ontstaat en de ontwikkeling van hernieuwbare elektriciteit en flexibiliteit blijft doorgaan.

Wind- en zonne-energie worden dominant in de elektriciteitsvoorziening

De NVDE bepleit een volledig hernieuwbare energievoorziening die zoveel mogelijk lokaal/decentraal wordt opgewekt. Elektrificatie speelt daarbij een belangrijke rol, omdat elektriciteit snel verduurzaamt en bijvoorbeeld elektrische voertuigen en warmtepompen veel efficiënter omgaan met energie dan hun fossiele voorgangers. In 2024 was 54% van de elektriciteit al hernieuwbaar en volgens de Klimaat- en Energieverkenning zal dat doorgroeien naar 70% in 2030. Daarna is het nog niet klaar: voor wind op zee ligt er bijvoorbeeld een ambitie van 70 GW in 2050. Ook andere bronnen zullen doorgroeien. Een belangrijke zorg daarbij is of bedrijven snel genoeg over kunnen stappen naar elektriciteit.

De discussie over kernenergie speelt dus in een context waarin hernieuwbaar het elektriciteitsaanbod domineert, met het systeem dat daarbij hoort. Kernenergie kan CO₂-vrije elektriciteit leveren en daarmee bijdragen aan de klimaatdoelen, waarschijnlijk vanaf 2035. In het Nationaal Plan Energiesysteem staat dat 7 GW kernenergie in 2050 ongeveer 10% van het totale aanbod van CO₂-vrije elektriciteit zou kunnen leveren (56 TWh van 556 TWh).

In een systeem waarin zon en wind en de piekvraag van elektrisch vervoer en warmtepompen dominant zijn, is flexibiliteit erg belangrijk, in de vorm van oplossingen die snel op- en af kunnen schakelen. Hier bestaan vele oplossingen voor, zoals opslag (in batterijen, waterstof of warmte), vraagsturing en CO₂-vrij regelbaar vermogen (bijvoorbeeld waterstof, biomassa of aardgas met CCS, kernenergie). Technisch-economisch is flexibiliteit overigens niet de kernkwaliteit van een kerncentrale. Kerncentrales voorzien eerder in een basislast (met een capaciteitsfactor van gemiddeld ongeveer 90%) dan in regelvermogen. En een kerncentrale die eenmaal op stoom is, wil het liefst blijven produceren. Het is juist de kwaliteit van flexibiliteit om op een goedkopere manier fluctuaties in vraag en aanbod op te vangen en juist investeringen in flexibiliteit verminderen prijsfluctuaties.

Kernenergie is welkom in een techniekneutrale, open competitie tussen CO₂-reducerende opties

De NVDE is voorstander van een techniekneutrale open competitie voor alle technieken, zodat de meest kosteneffectieve schone oplossingen winnen. Concreet kan dit vorm krijgen door kernenergie op te nemen in SDE++ regeling, zoals Nucleair Nederland voorstelt in haar [position paper](#), of door een techniekneutrale tender voor CO₂-vrije regelbare productie. De optie met de laagste subsidiekosten per ton vermeden CO₂ komt dan vanzelf bovendrijven. Investeerders in kernenergie geven echter aan dat ze een dergelijke open competitie onvoldoende vinden, vanwege de hoge kapitaalrisico's en lange tijdshorizon.

Bij gerichte stimulering van kernenergie: zoveel mogelijk 'gelijke monniken, gelijke kappen'

Als de overheid de ontwikkeling van kernenergie meer gerichte steun wil geven, dan is het belangrijk dat die steun het systeem niet duurder maakt of de transitie vertraagt. De noodzakelijke ontwikkeling van andere schone en steeds goedkopere technieken moet zo min mogelijk worden verstoord en vertraagd.

De NVDE pleit dan voor een zo gelijk mogelijk speelveld voor alle technieken:

- Zet in op stimulering van de vraag naar elektriciteit (door elektrificatie) en goede monitoring. Voor de groei en de businesscase van het aanbod aan elektriciteit is het cruciaal dat elektrificatie (direct en via groene waterstof) stevig doorzet. Samenhang tussen ontwikkeling van vraag, aanbod en infrastructuur zorgt ervoor dat de energietransitie efficiënt is en onzekerheden in businesscases worden verminderd.
- De vraag naar elektriciteit moet substantieel toenemen om ervoor te zorgen dat er voldoende afname van elektriciteit van kerncentrales zal zijn. Het lijkt ons logisch dat vóór elke tender voor kernenergie wordt onderzocht of deze extra productie voldoende aansluit bij de ontwikkeling van de vraag naar elektriciteit en uitbreiding van het elektriciteitsnet, net zoals dat bij de tenders voor wind op zee gebeurt. Houd bovendien rekening met forse investeringen in het elektriciteitsnet en de benodigde tijd daarvoor en neem daarom (net als bij wind op zee) in tenders voor nieuwe kerncentrales een systeemintegratie-eis op. Deze maatregelen verbeteren de zekerheid voor de realisatie van nieuwe productie en verminderen de benodigde financiële steun.
- Laat kernenergie in de productiefase reageren op marktprikkels. Wanneer kerncentrales in de operationele fase gewoon onderdeel zijn van de elektriciteitsmarkt en de bijbehorende deelmarkten (day-ahead, intraday, onbalansmarkten), dan blijft de markt optimaal functioneren.
- Voer een duaal rentesysteem in voor investeringen in de energietransitie. Door een lagere groene rente op duurzame energieprojecten gaan de energiekosten voor consumenten en bedrijven omlaag en wordt de energietransitie goedkoper. Kernenergie zal hier, naast hernieuwbare energie, van profiteren vanwege de relatief hoge kapitaalkosten. Deze maatregel bevordert dus alle CO₂-vrije technieken op een eerlijke manier en verlaagt de transitiekosten.
- En aangezien de opruimkosten van windparken bij de producent liggen, lijkt het ons niet meer dan logisch om dat principe ook toe te passen voor nieuwe kerncentrales.

Los van de discussie over kernenergie: Houd de energietransitie in het spoor

Zoals gezegd, de discussie over kernenergie speelt in een context waarin hernieuwbare energie sowieso het elektriciteitsaanbod domineert, met het systeem dat daarbij hoort. Maar dan moet dat systeem wel tijdig gerealiseerd worden. Zorg dus voor voldoende ontwikkeling van opslag, flexibiliteit, groene waterstof, infrastructuur en al die andere componenten die daarvoor nodig zijn. Zorg daarom voor vlotte procedures, een stikstofvrijstelling voor emissieloze projecten en reserveer voldoende middelen, onder andere vanuit het Klimaatfonds.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.